

ARXIU COMARCAL DEL BAIX EMPORDÀ

El passat de la ciutat

Objectius

Conèixer l'arxiu i les seves instal·lacions.

Iniciar els alumnes en l'observació i comprensió de documents gràfics per conèixer el passat.

Comprendre la importància de conservar aquests tipus de documents com a testimonis del passat familiar i social.

Sensibilitzar els alumnes amb la importància de l'observació del seu paisatge quotidià.

Conèixer la història de la ciutat

Guia didàctica

1. Introducció

Els documents que s'han preparat són molt visuals, bàsicament fotografies i fonts d'hemeroteca. Pel que fa al contingut del dossier les activitats estan orientades al coneixement dels canvis evolutius de la ciutat que es donen molt especialment a la segona meitat del segle XIX i el primer terç del segle XX. Aquest període coincideix amb l'aparició de millores tècniques que els nens d'ara tenen perfectament integrades i consideren completament naturals, però que comportaren innovacions importants en la vida diària dels bisbalencs de l'època. Els alumnes treballaran també: llenguatge, preus i identificació d'establiments actuals.

Abans de començar l'activitat, es fa una visita als dipòsits i s'ensenyen alguns documents: un llibre d'actes, un pergami, material fotogràfic i plànols.

2. Activitats relacionades amb el dossier.

Activitat de grup dirigida per mitjà d'explicacions i preguntes.

2.1. Les fotografies (portada i pàgines 1 i 2)

Les imatges seleccionades, excepte la del Pont Vell i la de les dones rentant al riu, corresponen al fons Emili Casas i són de principi de segle XX –les dades completes són a les fonts. Per ordre corresponen a:

El castell-palau de la Bisbal d'Empordà

La Torre dels Jueus

El carrer de l'Aigüeta amb el tren petit

El Pont Vell

El riu Daró. S'observa al fons el campanar de l'església, el castell i una de les torres de la muralla medieval

La plaça Major

L'avinguda de les Voltes

Es vol fer notar als alumnes que hi ha elements arquitectònics que han desaparegut, com les torres de la muralla i l'arc del Pont Vell; els canvis en els mitjans de transport o bé diferències en la vida diària de la gent, per exemple, renta la roba al riu o bé maneres de vestir. Les preguntes orals que conduïrien a les respostes personals del dossier poden ser:

- Reconeixes aquests llocs?

- Què observes a les fotografies que sigui diferent del que hi ha ara?
- Sabries respondre les preguntes que acompanyen les fotografies?
- Quines imatges corresponen a la part medieval de la ciutat?
- Quines corresponen al desenvolupament de la ciutat fora de les muralles?

2.2. Les publicacions: El Eco Bisbalenc

Muntatge fet de les pàgines d'una publicació bisbalenc del segle XIX amb la notícia de la inauguració del tren petit i tres anuncis publicitaris, dos d'ells relacionats amb la mateixa temàtica del transport. La tercera notícia ens serveix per incidir amb la manca de part fotogràfica en relació a les publicacions actuals i en el tema dels preus dels articles comparats amb els preus actuals i els canvis de monedes. Com a referència sobre aquesta última tenim la informació del llibre de Pere Lloberas, *Un segle de vida bisbalenca*, que diu sobre la imatge: "Una estampa de la penúltima dècada del segle passat. La botiga de robes de Maroto Serradell a la cantonada del carrer Ample amb el de les Mesures. Dibuix de Jaume Pahissa" (1887). Les preguntes orals poden ser:

- En quin idioma està escrit el diari?
- Quina informació important conté?
- Hi ha publicitat?
- Mira l'anunci on hi ha la imatge d'una botiga. ¿Encara existeix aquest establiment? Quins productes podies trobar en aquesta botiga?

2.3. El cartell del cinema

Una altra mostra de publicitat que anuncia un dels progressos que ens portà el segle XX i una forma de gaudir del lleure molt popular: el cinema. Va bé per comparar l'ús del català, encara no normatiu i pot interessar pel títol de les pel·lícules, a més de ser un referent de la història dels cinemes bisbalencs:

- En quin idioma està escrit?
- Fixa't en els dies i les sessions i també on es feia el cinema.

2.4. Els programes de la Festa Major

Publicitat tret dels llibres que es feien amb el programa de les Festes Majors. En els dos casos es tracta de destacar aspectes de la vida quotidiana dels bisbalencs del primer terç del segle XX.

- La llista de begudes i preus està escrita en català, però segur que hi trobes alguna errada.
- En canvi, potser no trobaràs el que et ve de gust beure. ¿Què bevien els nostres avantpassats?
- Aquests anuncis són de dos programes diferents, però hi tenim algunes botigues de la Bisbal. Quines són?
- Quines botigues encara existeixen?
- De l'anunci que no és de la Bisbal, hi ha alguna cosa que et sembli estranya?
- Es podia anar a Flaçà amb tren i també amb ...

2.5. Cartell publicitari de transports, de 1927.

En aquest cas, es tracta més que res d'aquella publicitat que es dona de mà en mà. Cal destacar la importància de la incorporació d'imatges en els anuncis: en el cartell del cinema, per exemple, no hi ha cap imatge; més endavant, però, alguns establiments ja comencen a utilitzar les imatges per atreure l'atenció dels clients. També el llenguatge d'aquest últim cartell és més acurat que el del cinema. En poc temps, van canviar moltes coses, perquè es tractava d'una societat en evolució i oberta a totes les novetats del segle XX. Una societat que treballava, però que també es divertia amb els mitjans que tenia al seu abast.